

ประโยค ป.ธ.๗
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

๑. นัยอรรถกถาอัฐุสาลีนี้พร้อมทั้งฎีกาและอนุฎีกาว่า เมื่อบุคคลมีจิตสทรคตด้วยมโนสุจริตมีอนภิชฌาเป็นต้น ทำองค์คือกายให้ไหวแล้วทำกุศลกรรมมีการกวาดลานพระเจดีย์ การบูชาด้วยของหอมและระเบียบดอกไม้เป็นต้น และไหว้พระเจดีย์เป็นต้น กรรม จัดเป็นมโนกรรม ส่วนทวาร จัดเป็นกายทวาร ฯ เมื่อบุคคลมีจิตสทรคตด้วยอนภิชฌา ทำองค์คือวาจาให้ไหว ไม่เพ่งเล็งอยู่ว่า โฉนทขอ ทรัพย์ เครื่องปลื้มใจของผู้อื่น ไม่เพ็งมีแก่เรา มีจิตสทรคตด้วยอัพยาบาท กล่าวอยู่ว่า ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงเป็นผู้ไม่มีเวร ไม่ถูกเบียดเบียน ไม่มีทุกข์ มีสุข รักษาตนเถิด มีจิตสทรคตด้วยสัมมาทิฎฐิ เปล่งถ้อยคำเป็นต้นว่า ทานที่ให้แล้วมีผล กรรม จัดเป็นมโนกรรม ส่วนทวาร จัดเป็นวจีทวาร ฯ มโนกรรมฝ่ายกุศล ตั้งขึ้นในกายทวารและวจีทวาร ด้วยประการฉะนี้ ฯ ส่วนเจตนาในมโนกรรมอันเป็นไปในกายทวารและวจีทวารนี้ เป็นอัพโพทาทริก ฯ อธิบายว่า เจตนาแม้ตั้งขึ้นในกายทวารและในวจีทวาร แต่ก็ได้ไวยาหารว่า กายกรรม และว่า วจกรรม เพราะเจตนาอันมีมโนสุจริต มีอนภิชฌาเป็นต้น เป็นประธาน ฯ ก็ เพราะพระบาลีว่า ภิกษุทั้งหลาย มโนสัญญาเจตนา ๓ อย่าง เป็นมโนกรรมฝ่ายกุศล เจตนาอันเป็นมโนกรรมตามสภาวะนั่นเอง หาได้เป็นฝ่ายมโนสุจริตมีอนภิชฌาเป็นต้นไม่ ฯ เพราะฉะนั้น แม้ในอรรถกถาอัฐุสาลีนี้ พระอรรถกถาจารย์ก็มีได้กล่าวว่า เป็นไปในฝ่ายมโนสุจริตมีอนภิชฌาเป็นต้น ฯ

๒. ในฐานะว่า กุลวสี จเปสุสามิ นี้ พิงทราวินิจฉัยดังต่อไปนี้ เพราะการที่บุตรไม่ทำทรัพย์สมบัติอันเป็นของมารดาบิดามีนาเป็นต้น ให้เสียหาย รักษาไว้ได้ ย่อมเป็นเหตุแห่งการตั้งมั่นสืบ ๆ ไปแห่งวงศ์สกุลของมารดาบิดาเหล่านั้น และเพราะการสืบต่อวงศ์สกุลของมารดาบิดาเหล่านั้นต่อไป ย่อมเป็นอันบุตรนำไปแล้ว ด้วยการนำมารดาบิดาออกจากวงศ์ที่ไม่ประกอบด้วยธรรม ซึ่งเป็นไปโดยนัยเป็นต้นอย่างนี้ว่า พิงฆ่าบุรุษคนหนึ่งเช่นเดียวกับตน โดยสกุล และประเทศเป็นต้น ถือเอากำไรแก่วณิที่ผูก

ไว้ที่คอหรือที่มือไป ให้สละการยึดถือนั้นแล้ว ให้ตั้งอยู่ในวงศ์อันประกอบด้วยธรรมอัน
เป็นไปโดยเว้นจากการเบียดเบียนกันเป็นต้น และด้วยการไม่เข้าไปตัดทานที่มารดาบิดา
เหล่านั้นให้แล้ว ฉะนั้น พระอรรถกถาจารย์ เพื่อจะแสดงเนื้อความนั้น จึงกล่าวว่า บุตร
ไม่ทำทรัพย์สมบัติของมารดาบิดามีนา สวน เงิน ทอง เป็นต้น ให้ฉิบหายไป รักษาไว้ได้
ก็ดี นำมารดาบิดาออกจากวงศ์ อันไม่ประกอบด้วยธรรม ให้ดำรงอยู่ในวงศ์อัน
ประกอบด้วยธรรมก็ดี ไม่เข้าไปตัดสลากภัตเป็นต้นที่มารดาบิดานำเพ็ญมาแล้วตาม
สกุลวงศ์ให้เป็นไปอยู่ก็ดี ชื่อว่า ย่อมดำรงสกุลวงศ์ ฯ ในฐานะว่า หายชู้ ปฏิปชฺชาม
นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้ เพราะบุตรประพฤติดนให้เป็นไปในความเป็นผู้สมควร
แก่การได้รับความเป็นทายาท ชื่อว่า ย่อมปฏิบัติความเป็นทายาท บุตรนอกนี้ ไม่ชื่อว่า
ปฏิบัติความเป็นทายาท เพราะฉะนั้น พระอรรถกถาจารย์ เพื่อจะแสดงเนื้อความนั้น
จึงกล่าวว่า มารดาบิดาถึงการตัดพวกบุตรผู้ไม่ประพฤติดอยู่ในโอวาทของตน ผู้ปฏิบัติ
ผิด ๆ ทำไมให้เป็นบุตร บุตรเหล่านั้น ไม่สมควรเป็นทายาท แต่ย่อมกระทำพวกบุตร
ผู้อยู่ในโอวาท ให้เป็นเจ้าของทรัพย์สมบัติของสกุล ฯ

—◆—
ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๗

แปล ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๓๘

๑. อนภิขณาทิสหคเตหิ จิตเตหิ กายงคฺ โจเปตฺวา เจตियฺจณสมมุชฺชนคฺนุส-
 มาลาทูปฺขุนเจตियวฺนทฺนาทินิ กโรนฺตสฺส กมฺมํ มโนกมฺมํ ทฺวารนฺตฺ กายทฺวารํ ๑ อนภิขณา-
 สหคเตน จิตฺเตน วาจงคฺ โจเปตฺวา อโห วต ยํ ปฺรสุตฺ วิตฺตฺปกรณํ น ตํ มมฺสฺสาติ
 อนภิขณายโต อพฺยาปาทสหคตจิตฺเตน สพฺเพ สตฺตา อเวรา อพฺยาปชฺฌา อนินฺมา สุชฺชํ
 อตฺตนาํ ปฺริหรนฺตฺตฺติ วทนฺตฺสฺส สมฺมาทิจฺฉิสหคตจิตฺเตน อตฺถิ ทินฺนุนฺตฺติอาทินิ อฺททาหรนฺตฺสฺส
 กมฺมํ มโนกมฺมํ ทฺวารนฺตฺ วจิทฺวารํ ๑ เอวํ กุสลํ มโนกมฺมํ กายวจิทฺวาเรสุ สมฺภูจฺจาติ ๑
 เจตนา ปเนตฺถล อพฺุโพทฺทริกา ๑ กายทฺวาเร วจิทฺวาเร จ สมฺภูจฺจาปิ กายกมฺมํ วจิกมฺมนฺตฺติ
 จ โวหารํ น ลกฺติ อนภิขณาทูปฺปรานตฺตฺตาติ อธิปฺปาโย ๑ ทิวธา ภิกฺขเว มโนสฺสยฺเจตนา
 กุสลํ มโนกมฺมนฺตฺติ ปน วจนฺโต สภาเวเนว สา มโนกมฺมํ น อนภิขณาทูปฺกฺชิกา ๑ ตสฺมา
 อฏฺฐสฺสาลินฺยมฺปิ อนภิขณาทูปฺกฺชิกา วาติ น วุตฺตฺนฺตฺติ สฏฺฐิกานูฏฺฐิกานอฏฺฐสฺสาลินฺโย ๑

(มังคัลลคตทีปนี วินัยกถา ข้อ ๒๕๔ หน้า ๒๓๕ - ๒๓๖)

๒. กุลวํสํ ชเปตฺสํมิตฺติ เอตฺถ ยสฺมา มาตาปิตฺูนํ สนฺตํกํ เขตฺตฺตาที อวินาเสตฺวา
 รกฺขณํ เตสํ ปฺรมฺพฺราย จิตฺติยา การณํ โหติ ยสฺมา จ กุลปฺปเทสํทินา อตฺตนา สทิสํ เอกํ
 ปุริสํ ฆาเตตฺวา คีวํยํ วา หตฺถเด วา พทฺธมณฺโวลยํ ทาเรตฺตฺพฺพฺนฺตฺติ เอวมาทินา
 ปวตฺตอธมฺมิกวํสโต มาตาปิตโร อปเนตฺวา ตํ คาหํ วิสฺสชฺษาเปตฺวา ทิสาทิวริตฺติยา ปวตฺเต
 ธมฺมิกวํเส ชเปเนน เจว เตหิ ทินฺนทานานูปฺจฺฉินฺทเนน จ อายตี เตสํ ปฺรมฺพฺรา หริตฺวา
 โหติ ตสฺมา ตมคฺคํ ทสฺเสตฺตฺมาห มาตาปิตฺูนํ สนฺตํกํ เขตฺตฺตวตฺตฺตฺติหิรณฺณยฺสฺวณฺณาทิ อวินาเสตฺวา
 รกฺขณฺโตปิ มาตาปิตโร อธมฺมิกวํสโต หริตฺวา ธมฺมิกวํเส ชเปนฺโตปิ กุลวํเสน อากตานิ
 สลาภกตฺตฺตาทินิ อนุปฺจฺฉินฺทิตฺวา ปวตฺเตนฺโตปิ กุลวํสํ ชเปติ นามาติ ๑ ทายชฺชํ ปฏฺฐิปชฺชามิตฺติ
 เอตฺถ ยสฺมา ทายชฺชปฏฺฐิปลาภสฺส โยคฺยภาเว ปวตฺตมาโนเยว ทายชฺชํ ปฏฺฐิปชฺชติ นาม น
 อิตโร ตสฺมา ตมคฺคํ ทสฺเสตฺตฺมาห มาตาปิตโร อตฺตโน โอวาเท อวตฺตมาเน มิจฺฉาปฏฺฐิปนฺเน
 ปฺตฺตเก วินิจฺฉยํ ปตฺวา อปฺตฺตเก กโรนฺตฺติ เต ทายชฺชารหา น โทนฺตฺติ โอวาเท วตฺตมาเน
 ปน กุลสนฺตกสํมิเก กโรนฺตฺติ ๑

(มังคัลลคตทีปนี มาตาปิตฺูปฏิฐานกถา ข้อ ๓๓๕ หน้า ๓๑๓ - ๓๑๔)